

A black and white photograph of a person walking down a street, with a large, stylized 'S' watermark in the foreground.

Galawgaw

UPLB WRITERS' CLUB

Galawgaw
UPLB Writers' Club
2024 Literary Folio

UPLB Writers' Club
© Copyright 2024

All rights reserved. No part of this literary folio may be used, reproduced, and sold in any manner.

**Pamamahalang Pang-Literatura
at Paunang Salita ni:**
Abel Mejico

Pamamahala sa Kabuoang Pagsasaayos ni:
Felise Calza

Pagsasa-ayos Nina:
Jane Biyo
Cy Villaruel
Bianca Cruz

Suhestiyong Konsepto ni:
Johan Arnaiz

Suhestiyong Pamagat ni:
Felise Calza

Mga Akda Nina:
Jane Biyo
Teresa Hilis
Katya Puertollano
Elias Mosquera
Gian Catangay
Abel Mejico
Kashmir Lallabban
KC Caballes
Rodelyn Cortez
Felise Calza

Para sa karagdagang impormasyon:

Email: writersclubuplb@up.edu.ph
Facebook: facebook.com/uplbwritersclub
Instagram: [@uplbwritersclub](https://www.instagram.com/uplbwritersclub)
Twitter: [@uplbwritersclub](https://twitter.com/uplbwritersclub)

Nilalaman

bonsai	therezein	02
Mula sa Bibig ng Panulat	juana escaño	03
Indisputable Rage	apolinario ysabel	05
Back and Forth	Sareslaya	07
Exact Location	NOA	10
all black everything	g.c.	11
ang kaibigan kong manlalakbay	Rods	13
Lumaki akong naniniwala na	kalien calma	15
Pabili pong buhay, pakiplastik na lang. Salamat!	Talithi	17
Sa dilim ng sansinukob	l.s. roma	23

Paunang Salita

Abel Mejico

Galawgaw

Ang daloy ng buhay ay hindi tumitigil para kanino man.

Mamuhay man bilang isang halaman na umiindayog sa kamay ng hangin at kanyang pangangalaga, silakbo na naninirahan sa kalooban at kinikilala bilang pait at galit, o di kaya isang pasaherong nag-aabang ng susunod na biyahe, isa lang ang kinikilalang katotohanan:

May mga sandali man ng pangamba na may banta ng paghintó, panahon din lamang ang magtutulak sa ating gumalaw at humayo

Sapagkat ang patuloy na pagkilos ay siya ring patuloy nating pagkabuhay

bonsai

therezein

binungkal ako
mula sa kababawan ng paso
palipat-lipat
ang pwesto ng tahanan ko
aligaga ang amo, sumisinghal
l u m u l u w a g n a
ang pilipit ng pulso
ng simbuyo
naninilaw ang dahon
gumagapang ang ugat

malingat lamang ang multong amo
aalpas din ang dilat

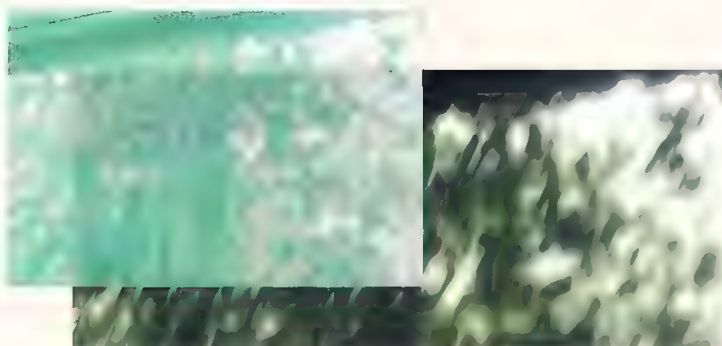
Mula sa Bibig ng Panulat

juana escaño

Heto si Katha.

Ngayo'y walang damit, tirahan, o makain,
Pero higit na dinaramdam niya ang pagka-uhaw,
Sapagkat kanina pa siya palaboy-laboy sa kawalan
Ang tuyong lalamunan ay di kayang tugunan ng sariling laway,
Kaya't lumuhod at umawit ng dasal-dasalan,
"O mahabaging sinuman,
ako'y iyo namang biyayaan"
Matapos ang kanyang panalangin,
Umulan ngunit hindi naman masyadong malakas para mabasa ang sarili,
Paunti-unting patak at agad tumigil –
Hindi, lumipat lang dahil itinaboy ng masungit na hangin
Bilang nanlilimos na maibsan ang dinaramdam,
Sinundan nito ang mga bakas ng ulan,
Habang patuloy na nakanganga at nakabukas ang mga palad,
Hanggang sa naramdaman nito ang lamig sa kanyang mga paa,
Umiipon at tumataas na pala ang tubig,
Maaring masandok ng mga kamay at maangkin
Walang pag-aatubiling hinigop ang dinakot ng kamay
Subalit nahiwagahan siya sa lasa nito
Kay pakla na kay asim na kay pait na kay anghang na kay –
Marami siyang nalasahan!
Pero uminon pa rin siya hanggang mapuno ang tiyan
Sa labis na pagkabusog,
Umapaw ito sa kanyang mga labi,
Biglang nanlabo ang paningin,
Bumaliktad ang sikmura,
Nagsuka ng mga salita sa kanyang nadadaanan
Nag-iwan ng mga marka,
Dumayo sa bawat sulok,
Inilabas ang nais ipalabas
At nang matapos ay nakahinga naman

Ngunit hindi doon nagtapos ang kanyang pagkauhaw,
Pagkat naakit pa rin siya sa daloy ng tinta sa kanyang katawan,
Kasabay ng pakikinig sa mga bumubulong na salita,
Nasasabik ang puso na sumabay sa mga hinaing
Babalik doon
linom ulit,
At masusuka,
Patuloy siyang nakikipagsapalaran sa mga pahina
Pero kahit saan ay hindi mag-iiwan, ni isang tuldok

Indisputable rage

apolinario
ysabel

A pressure so physical it threatened to stomp on your own chest, leaving one with increasing difficulty of breathing. A discomfort too nauseous it threatened to spiral around the stomach and revolt its contents free from the body that sees it prisoner.

Those are just a few of the sensations the Archivist felt upon stumbling on the most defiled book in the depths of the ancient tomes. The theological collection housed boulder-esque editions that reeked of sawdust and aged paper. Apart from the scent of its ancientness, most of the copies the Archivist had been inventorying had been otherwise pristine. Almost as if it were untouched by any droopy-eyed scholar at all.

Said book in question had a cover scratched into bare anonymity, a good portion of its spine twisted in an unnatural direction. Whoever manhandled the poor edition clearly couldn't find any other physical outlet.

But perhaps it was more than that. And upon skimming the contents through a quick flip of the book, the Archivist was left even more puzzled. *Why would anyone think of defiling a book containing information on Saints?*

A former believer turned foresaken? A brat with no regard for public property? The Archivist could only deduce, but never turn back the hands of time to discover the truth of the matter.

Until a flimsy page pried itself off the book.

he Archivist flipped to where the page was torn from. It was right by a passage of a woman the book had identified as Maria Gorreti. Yellow blot stains formed in some of the whites of the paper; evidence of use perhaps?

But then the Archivist bent for the torn off page and did not know what to make of it. Perhaps they shouldn't have pried their eyes on the handwritten scribbles. The indentions, the erasures. All of it. Then perhaps their stomach would not have turned, sick of a disgust they could not place through.

~~(you never knew how much you miss touch until it grazes your skin
a frisky flirtation in your bones that sizzles within
so does the tale of our weaponized symbiosis begin
enveloped in your deft touch, the weariness fades... until
you kneaded your will into my solid "no"
but i am not clay for your casual manipulation to mold
And yet, in irony i was defeated to liquid that did as it
was told
God, i couldn't even tell the truth in previous verses
Now, i don't have proof & i'm left with unsaid curses
we used to speak of weapons, now it is your word versus mine
Even if it felt wrong & i felt violated, is it wrong for me
to momentarily enjoy it?
Once i felt to pleasure, i exchanged my dignity for,
just to be exploited?
in the fantasy this reaches a witness, to whom will i
testify against?
Be you, the one who won't even matter
or to myself, the imbecile i ought to prosecute?
But no matter the verdict, i take comfort in my victory
That your mark ~~will~~ upon me will ~~fade~~ fade into eventual
oblivion
That eventually, history becomes rewritten & i will be a clean civilian
whatever comes enacts justice, i sincerely live with all ~~my~~ ^{the} ~~my~~
fury in my heart
That there is no respite for you.~~

For whom this volatile outcry could be for, the Archivist will never know.

There is little to do in the way of an intensity so foul, mere words strung together could not hope to accurately articulate. There is little merit in this discovery on the hands of a stranger.

Yet all the same, the Archivist swells in his emotional decline. I shall call for the priest, perhaps. The Archivist thought. To bless this child with a prayer for the divine.

So they may bury the hatchet in the hearth of white-hot fury

So they may find the strength to advance from this dwelling filled with loathing.

So they may rise above this adversity.

Back and Forth

Sareslaya

Back and forth I slide, play, and swing in the playground,
brimming with joy and wonder and all the good feelings.
Feeling tired and sweaty and sore doesn't matter,
for I knew dinner and bed are waiting back home.
Home is where I'm happiest at,
where my parents eagerly await to hear the adventures I had today.
Today, as with yesterday and surely tomorrow, is filled with fun and excitement.

Back and forth I try, try, and try to be the best and perfect in class.
Classes start, proceed,
and end without me having even a bit of worthwhile story to tell.
Tell as I might these made-up adventures and petty victories,
they all just feel hollow.
Hollow and shallow and mellow is all I felt in the company of these complacent strangers.

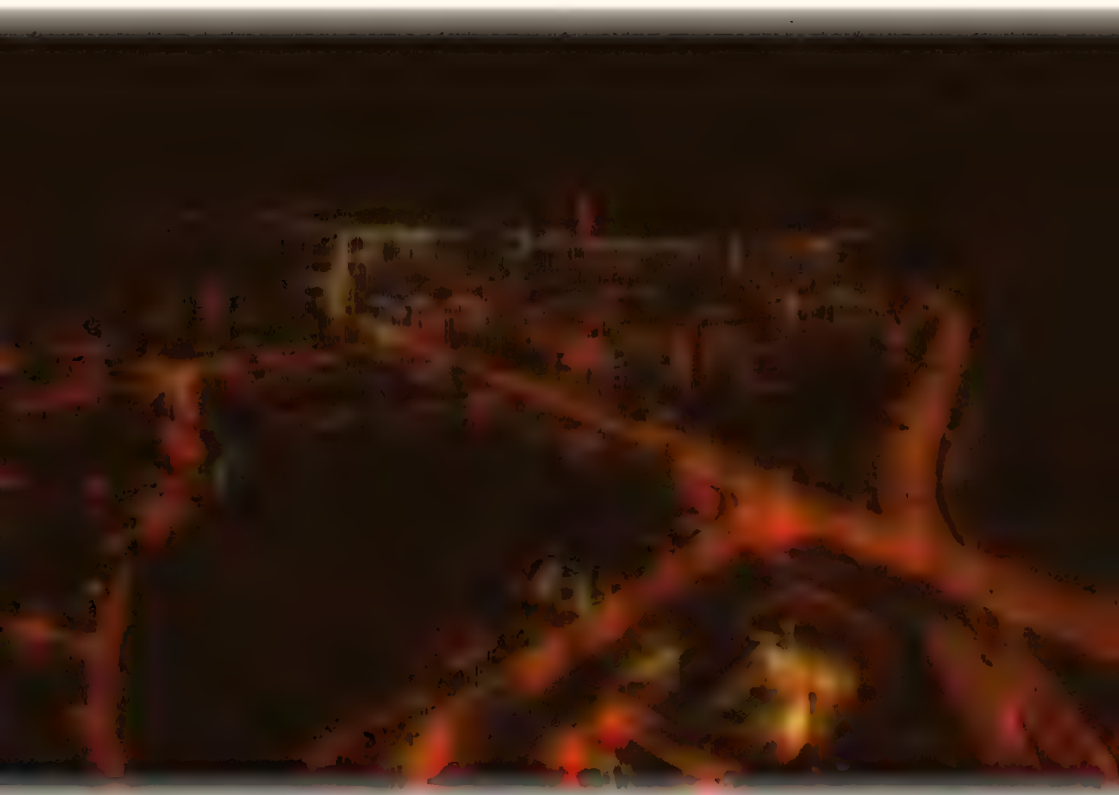
Back and forth I explore, explore, and explore yet again.
To where I am praised at? Or to where I am elated? I wonder.
Wonder and awe and jubilation, I rediscover, is my way, my only way forward.
Forward and away, spin and sway to the beat I will.
Relentlessly shall I polish my passion...
Passionate and radiant as I am on my mind,
a keen chatter of doubt shatters my peace and composure.

Back and forth I ask, ask, and ask yet again, "What have I done wrong?",
"What if this is all a mistake?"
Mistake once, trip there twice,
the glee of old are now warped addictions of a meaningless vice.
Vices of various kinds entice me to retreat
from all that is difficult and bothersome and noisy.
Noise, noise, noise everywhere! Everywhen! Unceasing! Unrelenting! Unforgiving! ...
Someone, anyone... find me...

Back and forth I think, think, and think yet again:
“To be in such a sorry state, just how far have I fallen?”
Falling deep in the abyss, ignored pleas of my former self echo loud and
jumbled and fucked up in my mind.
“Mind over matter, passion over banter.” I commit to understanding the noise;
to accepting all the filth and trash within.
Within this delicate soul, a budding warmth has been found.
Volatile yet tender, assertive yet kind.

Back and forth I lean, and sway and flow with my core.
Never again will I depart from this feeling.
Feelings of guilt and passion, of joys and sorrows – all these make up who I
am today.
Today I live on, nurtured by resilience, enriched with experience, equally
blessed and burdened,
Burdened with the wealth to see the beauty in everything.

Exact Location

NOA

I can tell you exactly how it smells
Faint tones of mildew, used oil, dog shampoo
A heavy air that settles
All around you

I can tell you exactly how it looks
The sun peaking through windows fogged with age
No match against the blinding names and faces
Of people you've never met

I can tell you exactly how it feels
Each step on wood, glass, and ground
The heat of soft sheets and touches
Where there was once warmth

All of it familiar
All of it foreign
All in arm's reach

What I can't tell you
Is how you'll fit
And settle
And stay

When there's not much room
Not much life
Not much hope to find

all black everything

g.c.

I may have forgotten how to mourn.

I have forgotten how to stop, to grieve, and ultimately shed tears.

a thousand things have died around me and yet I always force myself

to
go
forward

balking at the thought of dwelling on things no longer existing, chasing the next moment of happiness which never seems to come.

I am afraid that the weight of the thousand funerals I skipped on might suddenly catch up to me one day,

And on that day I will cry for the death of a thousand.

I wear all black everyday, mourner's clothes, just in case that day comes.

The weight of a thousand unmourned ghosts becomes heavier.

Kumusta?

Ang tagal na pala nung huli nating pagkikita. Natatandaan ko pa noon, magkasama nating sinuong ang mainit na lansangan. Humuhugot ng lakas sa isa't isa, kasama ang masa. Kahit nangangalay na sa paghawak ng balatengga sa harap ng US Embassy sa Maynila. Ginigitgit man tayo ng balaton, sinabuyan ng tubig ng bumbero, tuloy pa rin ang pag martsa patungong Mendiola. Kahit may banta ng paniniktik at pamamasista, hindi ko kailanman nakita ang takot sayong mga mata. Sapagkat, nag-aalab ang damidamin bunga ng pagmamahal sa masa ang iyong pinapairal. Hinawakan mong mahigit ang aking kamay, katabi ang ating mga kasama, sa hanay pinagtibay ang ating barikada. Tunga sa tagumpay na palagi nating sinasambit, ilang taon man ang abutin, hindi ka nabagot at patuloy ang paglubog sa teorya. Lagit lagi nagwawasto pagkat manipestasyon ng peti burgesy na pinanggalingan ay hindi madaling pakawalan. Ngunit inigpaman mo ito noong nakipamuhay sa mga magsasakang pinapasista ang lupang sakahon, manggagawng kontraktwal na walang permanenteng seguridad sa trabaho, at mga lumad na pinagkaitan ng edukasyon at pagkakakilanlan.

Alam mo?

Akala ko hindi na tayo makakaalis sa kolehiyo dahil sa dami nating singko. Pero, sobrang saya ko nang sa wakas ay nakalaya na tayo at matutupad na natin ang pangarap na maging guro. Gamit ang kaalamang mag-kasama nating natutunan sa puting paaralan man o sa lansangan, hindi natin ito sinaili at tinago. ~~Elmhaga~~ Ibinahagi mo ito doon sa mga kapatirang lumad habang buhat ng materyal na kondisyon ay nanatili ako sa kalunsuran kaya't pinaglayo tayo ng distansya. Gamit ang mga liham, hindi kailanman nabawasan ang ating pagsasamahan. Lahat ng kwentong ibinahagi mo ay isang paalala na magpatuloy ang pakikibaka hanggang makamit natin ang tunay na demokrasyang saklaw ang karamihan. Sabi mo, kapag hindi ako nagpadala ng sagot sa iyong liham, ibig sabihin ay nakapag desisyon na akong magturo diyan sa taas. Hindi mo naman nilinaw paano kapag ikaw na ang hindi sumagot pabalik.

Kaibigan.

Kasama, sa paglalakbay mo sa landas iba sa nakasanayan natin sa kalunsuran, nawa'y magtagpo ang ating landas. Alam kong isang mabigat na desisyon ang paglisan ngunit maihiit mo itong tinanggap dahil kitang-kita mo kung gaano kasahol ang mundo sa mga batang tinanggalan ng pangarap. Mga batang gusto lang naman matuto at mag-aral upang matulungan ang pamilya na makagaan sa kahirapan. Mga batang magpapatuloy sana sa kultura ng bayang pinagmulan. Nauna ka man, alam kong magpapatuloy ang paglalakbay ng mga napunta ng ating samahan tungo sa minimithi nating pangarap sa mundo ng mga dapat.

-Liham para sa kaibigan na tinahak ang pinakamataas na pakikibaka

Ang kaibigan kong manlalakbay

Lumaki akong naniniwala na

KC

hindi ako mabubuhay sa Maynila. Masyadong mabilis
ang mga sasakyan nito para sa pagal kong mga paa.
Hindi sanay ang aking tainga sa ingay ng mga humahangos na makina.
Mabigat ang hangin sa Maynila dahil dala nito ang alingasaw ng mga nag-
aalab na damdamin.
Alam kong masyadong magulo ang lungsod para mapansin pa ang kislod
ng bulalakaw sa lalim
ng gabi. Walang puwang sa pagitan ng nagtataasang gusali ang paghiling
dahil sa lansangan na nahihimbing ang mga bituin.

Pero parati pa rin akong sumasakay ng bus paluwas.
Kahit sa mga umagang pupungas-pungas pa ang araw at dala ko pa ang
pagod na 'di lumipas.
Mas magaan pa rin itong bitbitin kaysa sa mga bagaheng hindi naman
talaga sa'kin.

Paulit-ulit kong babagtasin ang daan papalayo
Sa puntod ng mga nilunod kong pangarap
para magbigay puwang sa pangarap na 'di naman ako ang bumuo
Sa mga multo ng *ako* na nagdaan
at ng mga hindi naging, kailanman

Paulit-ulit kong babagtasin ang daan papalayo
hanggang sa hindi na ito maging katunog ng pagtakas, bagkus ay pag-
uwi.

*Magulo, maingay, at nakasusulasok sa lungsod ngunit ito lamang ang may
kakayahang bumahay sa ligalig ng aking puso.*

Baon ko ay hiling, hindi ng paglayo sa pagkaligaw, kundi ang kasiguruhang makarating.

Dala ang *bulalakaw na ninakaw ko't sinilid sa aking bulsa*
dito ko pipiliing maglagalag
dahil ang kalsada ng lungsod ay mapagpatawad
sa pagal na mga paa.

Pabili pong buhay, pakiplastik na lang. Salamat!

Maaga pa pero gising na ang siyudad.

Mataas na ang araw at sa kapal ng usok na lumalabas sa lumang tambutso ng mga jeep, at sa galit sa busina ng mga sumisingit na pribadong sasakyan, hindi mo iisiping alas otso pa lang ng umaga.

Maaga kaming umalis ngayon. Bibisitahin namin ang Ante Laling dahil bertday niya. Miss na rin kasi siya ni Nanay, at sa totoo lang, ay lubos na magtatampo iyon kung hindi namin siya sasamahan. Malayo mula sa kasalukuyang tinitirhan namin ang dating bahay nina nanay. Halos isang oras din ang tagal ng biyahe papuntang Monpon at mula sa malawak, makinis at sementadong kalsada ay papasok kami sa makitid, maalikabok, at baku-bakung daan. Sa kadalasan, mga traysikel lang ang dumadaan papaloob sa mga kabahayan ng mga magsasaka, maliban sa iilang medyo nakaangat-angat at de awto na. Medyo sinwerte nga kami ngayon sapagkat nakahiram kami ng sasakyan sa isa pa naming kamag-anak.

Ate ko ang laging nakatoka sa manibela gayong siya lang naman ang may lisensya sa amin. Dating jeepney driver din naman si tatay pero hindi rin niya kinaya kung kaya't tumigil na rin kalaunan.

Hindi niya na kinaya ang pagod ng paggising ng alas kwatro–

maghihilamos lang muna dahil masyado pang maaga. Masi-*sinda* ka raw ng mga espiritu kapag naligo ka nang madaling araw o nang tanghaling tapat. Kasabay ng paglabas mo sa banyo ay ang paggala *nila* – matutumbang walang sugat at magkakasakit sa kahabaan ng panahon. Dahil ang mga oras na iyon ay oras lang *nila*. At ang madaanang buhay ng mga nakatataas, ay buhay *lang* talaga.

Habang ang nanay ay hindi batid ang lamig ng madaling araw, sapagkat nasayaw lang siya sabay sa sipol ng maitim na takure. Hindi na raw kasi pwede yung tubig sa loob ng lumang thermos.

Kagabi pa iyon isinalang at kahit naroon pa rin ang init ng lumipas na magdamag, iba pa rin ang lasa ng kapeng gawa sa bagong kulong tubig. Barako sa *sachet*. Sukat na ang dami, mas nuot ang lasa, at dagdagan man ng karampot na mamasa-masang asukal na nakadikit na sa pinakailalim ng garapon, ay mas dama pa rin ang pait nito. Tamang-tama lang para panatilihin kang mulat sa kahabaan ng mga biyahe. Hindi ka pwedeng antukin, hindi ka pwedeng mapapikit kahit isang saglit. Sapagkat dalawampung buhay ang dala ng apat niyang gulong. Kung rush hour ay magiging dalawapu't apat pa.

Hindi na kinaya ng tatay ko ang pag-uwi sa alas dose y media para mananghalian, at bilangin ang kita— kulang na kita ng nanay ko sa pagbebenta ng balut sa harap ng parmasya sa gilid ng *highway*. Parang pugon ang kusina naming walang kisame, pero dahan-danan pa ring hihigupin ni Tatay ang pangalawang baso niya ng kape sa araw na ito: iisipin kung paano pagkakasyahin sa ilang nakarolyong bente ang gasolina't *maintenance*, at alugin man niya ang mga barya ay mas maingay pa rin ang kalansing ng basyong sikmura. Sabay niyang hihithitin ang panlimang *stick* ng yosi habang nakaupo sa pudpod na silya. Yuyuko muna nang matagal— tinititigan ang matigas na lupang kapantay lang ng panahig ng mga tangkal sa may likod-bahay.

Inaantok ako ngayong nakaupo sa *front seat*. Hindi ako nakapagkape bago umalis. Barako sa *sachet*. Apat lang ang buhay na laman ng kotse ngayon, walang-wala kumpara sa libong nadaanan namin. Para silang mga langgam na nagkumpulan sa harap ng terminal ng jeep – pinagtutulungang bitbitin ang mga mumong nalaglag sa bibig ng kapre. May dala-dala silang megaphone at kardbord na animo'y may programang gaganapin. Ngunit sa bilis ng pag-andar ng kumportableng upuan ko, hindi na sumagi sa isip ko ang tag-ulang pinaghahandaan nila.

Parang malalalaglag na ang aking mga talukap. Hindi ko mawari kung gising pa ba ako o panaginip ko lang ang lahat. Tumatakbo sa utak ko ang mga sandaling nakahimbing ako sa pag-alis niya sa umaga, sa saglit na pagdating sa tanghali, at tuluyang pag-uwi ng tatay sa hatinggabi. Buo ang pahinga ko sa sandali ng mga paghihirap niya ngunit ni minsan ay hindi niya ako ginising. Ang tanging panunumbat lang na itinaon niya sa akin ay ang mga magagaang halik sa pawisan kong noo at pisngi upang humupa ang musmos na mga hilik.

Parang dumaan lang ang araw na ito sa akin. Bumati, nakipagkwentuhan, kumain, nagpaalam, at ngayon ay pauwi na. Pero alam kong ang bawat segundo

ay mananatili sa puso ni Nanay. Lunod ako ngayon sa mga pangyayaring pilit kong iniisip kung panaginip lang ba o tunay na alaala. Bumalik lamang ako sa wisyo nang marinig ang tunog ng papalapit na martsa, at ang kalansing ng mga baryang dinukot ng ate ko sa konsola ng awto. Sa mga nota ng trumpeta, pati hampas ng tambol ay aakalain mong may pista. Binuksan ng ate ko ang bintana niya, saka itinaon ang mga barya sa kalsada.

Napakunot na lamang ang noo ko sa pagtataka pero agad niyang nakuha ito.

“Kapag may nakasalubong raw na patay habang nagmamaneho,
kailangan mong magtapon ng barya...

Ha?

Para bilhin ang daan mula sa patay.
Kasi kung hindi, babawiin niya ang mga buhay
na walang permisong sumalubong rito.”

Eh? Lahat ba gumagawa niyan?

Nagkibit lamang siya ng balikat at sinabing,

"Ewan. Sa mga namamasadang jeep lang naman
ata ginagawa ‘yan madalas. Nakita ko lang iyon dati kay Tatay
nung minsang sinama niya ako sa pamamasada.

...

Wala namang mawawala kung gagawin ko rin."

Tao raw ang naghahari sa mga kalsada araw-araw. Ngunit sa ilang pagkakataong may dadaang martsa, bawat sulok ay kay *Kamatayaan* na. Kaninong buhay man ang lampasan nito, gaano man karangal, silang nasa paanan ng niya ay buhay lang din na pwedeng bawiin. Buhay na dapat bilhin.

At doon lamang namumbalik ang lahat sa akin: *hindi ako tulog sa mga sandali ng paghihirap ng tatay*. Sa katunayan, hindi ko na iyon naabutan pa. Ang hirap na nakamulatan ko ay iba sa lubos na paghihirap na naranasan nila bago pa ako maisilang. At ang akala kong nanunumbat niyang halik ay mga nanunumbat

kong pagtawad ng atensyon sa kaniya sa saglit na sandaling siya naman ang nagpapahinga doon sa uway niyang higaan sa may sala. Inangkin ko na lang ang kanilang katotohanan sa kagustuhang maging bahagi ng mga kwento nila. Na ang desperasyon nila’y kapantay lang ng mga ingit ko.

Narito ulit kami... sa terminal ng jeep. Napatigil dahil sa traffic... at nandito pa rin **sila**. Nagkasalubong kami ng tingin ng isang babaeng halos kaedad ko lang din. Taas kamaong sumisigaw sa mga dumadaang jeep at kotse, habang hawak ang isang *placard*.

Ika-31 ng Disyembre, taong 2023:

Huling araw daw pala ngayon ng pagpapakonsolida.

Kasama nila ang mga tsuper na mas matanda pa ata sa tatay ko pero suot pa rin ang gusot, gulanit, at maruming asul na polo. At ang mangitim-itim na *good morning towel* ay nasa balikat pa rin nila sa alas singko ng hapon: marimasa na sa maghaponng pawis.

Hindi ko masyadong dinig pero nakita ko sa mga mata **niya** ang deklarasyong:

Habang ako ay buhay, at mulat, at pumapara, at sumasakay— ay parte ako ng reyalidad ng mga nakapaligid sa akin. Isa ako sa libong langgam na nadadaan ng ibang awto sa karaniwang araw. Kaya wala akong rason para sabihing himbing ako sa paghihirap nila, o kwestyunin ang katotohanan nila bilang guni-guni lamang. Wala akong rason para kilalanin *lang* ang mga mukha nila, pero hindi ang init ng kumukulong labang sinisipol nila sa dapit hapon—ang pait ng araw-araw na sobra na sa sapat para imulat ka sa kahabaan ng parada.

Ilang barya na kaya ang naibato nila sa mga kalsada pamalit sa mga buhay na sakay nila? Sa bawat paradang makakasalubong, gaano kalaking bahagi kaya ng buhay nila ang ipinambabayad sa kaligtasan ng dalawampung buhay na dala nila. Dalawampu’t apat ngayon dahil rush hour na.

O mga *diyos-diyosan!*

Kung dukotin ko’t itapon ang mga barya ko ngayon sa mukha
ng tahasang pagpatay sa kanila, mabibili ko ba
kahit isa lang sa mga buhay na nakaasa
sa apat na gulong nila?

Huwag *niyo* na ilagay sa modernisado’t de gulong na ataul.
Pakiplastik na lang. Salamat!

Sa
dilim
n g
s a n s i n u k o b
l.s. roma

Sa dilim ng sansinukob, gumalaw ang mga mulapik:

13.8 bilyon na taon sa nakaraan
naghabulan, nagtaya-tayaan!
Ang bilis ng pagkaripas nila.

punto

Pagtutunggali tungkol sa pinakaunang nangyare
ngunit walang makapagkakaila na may simula.

Unti-unti ang pagtanda, ng sansinukob
tanungin mo nga kung napapagod?

patuloy na lumalawak

Hanggang ngayon parang bata pa rin ang mga mulapik kung
maghabulan at apurado ang mga apak.

Akay-akay ang parehong liwanag
at dilim.

Parehong ang mga singsing ng saturn
at mga singsing pari.

Sa bandang gasgas na tuhod ng mundo nandoon ikaw
at ako, gumigising

May mga kahingian ang planetang musmos pa,
— hindi mapagpatawad sa mga nilalang na humihinga

Pipiliting umikot ng mga buto

Pipiliting umiba ng mga punksyon.

Ang paglangoy ay magiging paggapang

Ang mga bula sa ilalim ng dagat ay magiging pag-ungal
sa taas ng lupa

Kinalaunan

sa paglipas ng panahon

darating ang mga tao

Ang mga buto ay babaliin.

Ang mga punksyon ay gagawing hindi nababago.

Maya't maya nag-iiba ang damdamin,
nagbabago ang isip ng mundo
napagtantong bibiyakin ang sarili!
Akay lahat sa pagyanig
at paggalaw ng kalooban
Binali ang mga bato. Pinaghiwalay ang mga kabundukan.
“Lalangoy ka!” ang mandato nito.

Sa banta ng malamig na panahon,
at bangis ng mga hayop sa bumibisi-bisitang dilim,
Nakapagpabilis ng galaw ng mulapik ang mga sinaunang tao.
Apoy at init ang kapalit,
— ang premyo.

Tungo sa araw
umaakyat ang mga berdeng nilalang
kung sakali'y wari ng araw ang sagot
sa banta ng tao.
Umakyat ang mga tao
o bumaba sa may dalampasigan
kung sakali'y wari nila ang sagot
sa pagkakabuhay.

Umiikot lang tayong lahat.
Kailangan nating lahat ng araw,
gabi,
pahinga,
at panaginip.
Tulog sa hele ng buwang nagpapaidlip
Sinisinagan ng araw, pinapabangon ng ritmo
Pinapatunayan ng sansinukob na ang paghinto
ay hindi pagtigil.
At ang pag-idlip,
ay may katambal na paggising.

Dinadayo tayo ng mga tala
tawid ang ating atmospera
ang ilaw ay lumalakbay mula sa kalawakan
tungo sa bilog ng ating retina at dagitab ng utak
para makita ng isip ang pagkinang nito
para magpakilala at makipagkilanlan ng kapwa pag-iral.

Nanatili

Gumamit at gagamit ng bilyon-bilyong oras ang mundo
Ihininga ng mga nilalang ang hangin na hindi tinatanggap ng kanilang бага.
Sobrang taas na ng mga puno
para mabuhay.
Maghihiwalay nang maghihiwalay ang mga selula sa ating katawan
hangga't kaya
Walang habas na umiikot ang mga leukosito sa ating dugo at bena
ang sansinukob ay gawa ng higit 13.8 bilyong taon na pagsubok
at muling pagsubok.

Gumagalaw pa rin ang mga mulapik
sa gitna ng daan
Nag-aaya ng habulan
paggalaw, pag-iral, pag-ungal
tinatanong ang pagkakakilanlan natin sa lawak ng mundo
Sa lawak at ritmo ng sansinukob
para lang tayo'y tumigil?
at magpatikom ng bibig?
Matapos marating ang isip
ng mga dagitab ng sangkatauhan?
Mga pruwera ng pag-iral
at pagdemanda sa karapatan
na manatili.
Kahit pa malawak ang dilim ng sansinukob.

The **UPLB Writers' Club** is a non-profit organization of young writers and literature enthusiasts based in University of the Philippines, Los Baños. Founded in the 1970s, the organization has since then marshalled its efforts to promote meaningful and socially relevant literature inside and outside the university.

2024